

СЕРТИФИКАТ

ЗА ПУБЛИКАЦИЮ В МЕЖДУНАРОДНОМ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКОМ ЖУРНАЛЕ

“АКТИВИСТ НАУКА”

MOXICHEHRA TOJIYEVA ISLOM QIZI

BIR KITOB - BIR IMKONIYAT: YOSHLARNI MA'NAVIY
BOYITISH YO'LLARI HAMDA KITOBXONLIK MADANIYATINI
SHAKILLANTIRISH

ISSN: 0363-06XX

N.XOTAMOV
BOSH MUXARRIR

Дата выдачи:
20.01.2025

**BIR KITOB - BIR IMKONIYAT: YOSHLARNI MA'NAVIY BOYITISH YO'LLARI
HAMDA KITOBXONLIK MADANIYATINI SHAKILLANTIRISH**

Moxichehra Tojiyeva Islom qizi

Jizzax viloyati Arnasoy tumani Axbarot kutubxona markazi mutaxassisi

Annotatsiya Mazkur maqola yoshlar o'rtasida kitobxonlik madaniyatini shakllantirish va ularning ma'naviy dunyosini boyitish masalalariga bag'ishlanadi. Unda kitobning inson hayotidagi o'rni, yoshlarning bilim olish va ma'naviy rivojlanishidagi ahamiyati ilmiy-nazariy jihatdan yoritiladi. Maqolada zamonaviy yoshlar orasida kitob o'qish odatlarining susayishi, buni keltirib chiqaruvchi omillar va ularga qarshi samarali choralar ko'rish yo'llari tahlil qilinadi. Tadqiqot davomida kitobxonlikning milliy va jahon miqyosidagi madaniyati, raqamli texnologiyalar asrida kitobga bo'lgan qiziqishni oshirish uchun zamonaviy yondashuvlar va innovatsion usullar ko'rib chiqilgan. Shuningdek, oilaviy kitobxonlik tashabbuslari, kutubxonalar va ta'lim muassasalarining yoshlar orasida kitobxonlikni ommalashtirishdagi roli haqida batafsil fikr yuritiladi. Maqolada yoshlar uchun kitobning nafaqat bilim manbai, balki ularga ma'naviy-axloqiy qadriyatlarni singdiruvchi vosita sifatidagi o'rni muhokama qilingan. Shu bilan birga, yoshlar kitob o'qishga qiziqishini oshirish uchun gamifikatsiya, audiokitoblar, kitob festivallari kabi zamonaviy usullarni qo'llashning foydaliligi haqida amaliy tavsiyalar berilgan. Mazkur tadqiqot yosh avlodning ma'naviy va intellektual salohiyatini oshirish yo'lida kitobxonlik madaniyatining ahamiyatini chuqurroq anglashga yordam beradi va bu sohada samarali strategiyalarni ishlab chiqishda ilmiy asos bo'lib xizmat qiladi.

Kalit so'zlar Kitobxonlik madaniyati, ma'naviy boylik, raqamli texnologiyalar, adabiy qadriyatlar, kitob festivallari, oila va kitobxonlik, audiokitoblar, elektron kitoblar, innovatsion yondashuvlar, intellektual rivojlanish.

Kirish: Bugungi globallashuv va raqamli texnologiyalar asrida yoshlarning ma'naviy rivojlanishi va intellektual salohiyatini oshirish jamiyat oldidagi dolzarb masalalardan biridir. Kitob o'qish – inson tafakkurini boyituvchi, ma'naviy dunyosini kengaytiruvchi va shaxs sifatida kamol topishiga xizmat qiluvchi eng samarali vositalardan biri hisoblanadi. Ammo zamonaviy yoshlar orasida kitobxonlik madaniyatining susayishi, o'qish odatining pasayishi kuzatilmoqda, bu esa ma'naviy boylikning

zaiflashishiga olib kelishi mumkin. Kitob nafaqat bilim va axborot manbai, balki yoshlarni ezgulik, adolat, insoniylik kabi yuksak qadriyatlarni anglashga chorlovchi muhim tarbiyaviy vositadir. Shu sababli, yoshlar o'rtasida kitobxonlik madaniyatini shakllantirish, ularni o'qishga qiziqtirish va bu jarayonni zamonaviy texnologiyalar bilan uyg'unlashtirish bugungi kunning muhim vazifalaridan biridir. Mazkur maqolada yoshlar orasida kitobxonlikka qiziqishni oshirish yo'llari, kitobning ma'naviy va tarbiyaviy ahamiyati, shuningdek, zamonaviy texnologiyalar yordamida kitobxonlik madaniyatini rivojlantirish masalalari ilmiy-nazariy va amaliy jihatdan yoritiladi. Shu bilan birga, kitobxonlikni yoshlar hayotining ajralmas qismiga aylantirish uchun kutubxonalar, ta'lim muassasalari va oilaning birgalikdagi roli tahlil qilinadi.

Shuningdek, mamlakatimiz prezidenti Shavkat Mirziyoyev o'z nutqlarida shunday degan edi: "Bizning havas qilsa arziydigan buyuk tariximiz bor. Havas qilsa arziydigan ulug' ajdodlarimiz bor. Havasqilsa arziydigan beqiyos boyliklarimiz bor. Va men ishonaman, nasib etsa, havas qilsa arziydigan buyuk kelajagimiz, buyuk adabiyotimiz va san'atimiz ham, abatta, bo'ladi". Zamonaviy dunyo raqamli texnologiyalar va axborot oqimi bilan to'lib-toshgan bo'lsa-da, inson ma'naviyatining negizi bo'lgan kitobning ahamiyati hech qachon yo'qolmaydi. Kitob o'qish – inson tafakkuri va ruhiyatini yuksaltiruvchi, uning intellektual va ma'naviy dunyosini boyituvchi eng qadimiy va samarali vositadir. Ammo bugungi kunda yoshlar o'rtasida kitobxonlikka qiziqishning susayishi jamiyat oldida muhim savollarni ko'ndalang qo'yimoqda: Nega yoshlar kam o'qiydi?

Kitob – bu nafaqat bilim va axborot manbai, balki o'ziga xos ma'naviy murabbiydir. U yoshlarni insoniylik, ezgulik, adolat kabi yuksak qadriyatlar bilan boyitadi, ularning ichki dunyosini kengaytiradi va kelajak sari yetaklaydi. Ammo raqamli dunyoning ko'ngilochar vositalari, ijtimoiy tarmoqlarning kuchli ta'siri yoshlarni kitobdan chalg'itmoqda. Shu sharoitda kitobxonlikni yosh avlodning hayot tarziga aylantirish uchun yangi yondashuvlar va zamonaviy vositalardan foydalanish dolzarbdir.

Zero, bir kitob – bu bir imkoniyat. Bu imkoniyatni yoshlarga taqdim etish esa har birimizning oldimizga qo'yilgan oliy vazifamizdir.

TAKLIFLAR

Yoshlar o'rtasida kitobxonlik madaniyatini shakllantirish bo'yicha quyidagi takliflarni berib o'tmoqchiman:

1. Kutubxonalarni modernizatsiya qilish

Kutubxonalarni zamonaviy texnologiyalar bilan jihozlab, ularni yoshlar uchun qiziqarli va qulay maskanga aylantirish lozim. Kutubxonalarda bepul

Wi-Fi, elektron kitoblar bazasi va ijodiy muloqot uchun maxsus joylar tashkil etish muhim.

2. Oila va ta'lim muassasalarining ishtiroki

Ota-onalar bolalarga kitob o'qish odatini bolalikdan shakllantirishga yordam berishlari kerak. Maktablar va oliy ta'lim muassasalarida kitobxonlikni rag'batlantiruvchi maxsus dasturlarni joriy etish, masalan, "Bir oila – bir kitob" tashabbusini ilgari surish zarur.

3. Gamifikatsiya va mukofot tizimi

Yoshlarni kitob o'qishga jalb qilish uchun gamifikatsiyadan foydalanish mumkin. Masalan, o'qilgan kitoblar uchun ball to'plash va ular evaziga sovrinlar berish, onlayn kitob o'qish tanlovlarini tashkil qilish yoshlar o'rtasida qiziqishni oshiradi.

4. Ijtimoiy tarmoqlardan foydalanish

Yoshlarning kitobxonlikka bo'lgan qiziqishini ijtimoiy tarmoqlarda kitob bloglari, kitob sharhlari, tanlovlar va jonli efirlar orqali oshirish mumkin. Bu raqamli davrda yoshlar bilan muloqot qilishning eng samarali yo'llaridan biridir.

5. Kitob festivallari va yarmarkalarini tashkil etish

Yoshlar orasida kitob o'qishga qiziqishni oshirish uchun kitob festivallari, yarmarkalar va kitobxonlik kunlarini muntazam o'tkazish kerak. Bunday tadbirlar yoshlarni yangi kitoblar bilan tanishtiradi va adabiyotga bo'lgan muhabbatni oshiradi.

6. Audiokitob va elektron kitoblarga e'tibor qaratish

Zamonaviy yoshlarning o'qish imkoniyatlarini kengaytirish uchun audiokitob va elektron kitoblar platformalarini rivojlantirish lozim. Bu yoshlarning vaqt va joy tanlamasdan o'qish imkoniyatini oshiradi.

7. Ommaviy madaniyat orqali kitobni targ'ib qilish

Mashhur shaxslarning (bloggerlar, aktyorlar, yozuvchilar) kitob o'qish odatlari haqida gapirishlari va yoshlarni rag'batlantiruvchi chiqishlari samarali bo'lishi mumkin.

8. "Bir maktab – bir kitob" loyihasi

Har bir maktabda yil davomida bir muhim kitobni birgalikda o'qish va uni muhokama qilish loyihasini tashkil etish. Bu nafaqat kitobga qiziqishni oshiradi, balki jamoaviy fikrlash va muloqot ko'nikmalarini rivojlantiradi.

9. Kitob klublarini tashkil etish

Mahallalarda, maktab va universitetlarda yoshlar uchun maxsus kitob klublarini tashkil qilish orqali ularning fikr almashish va tahlil qilish ko'nikmalarini rivojlantirish mumkin.

10. Yosh ijodkorlarni qo'llab-quvvatlash

Yosh yozuvchilarni rag'batlantirish uchun ularning kitoblarini nashr qilish, adabiy tanlovlar va mukofotlar tashkil etish orqali ularda ijodga bo'lgan ishtiyoqni kuchaytirish mumkin. Bu takliflar yoshlar o'rtasida kitobxonlik madaniyatini rivojlantirishda amaliy yordam beradi va ularni ma'naviy va intellektual jihatdan boyitishda muhim qadam bo'ladi.

XULOSA: Xulosa qilib aytganda, yoshlar o'rtasida kitobxonlik madaniyatini shakllantirish nafaqat ularning ma'naviy rivojlanishi, balki jamiyatning kelajakdagi intellektual va axloqiy salohiyatini oshirishga xizmat qiladi. Bugungi kunda kitob o'qish odatining kamayishi, raqamli texnologiyalar va boshqa ko'ngilochar vositalarning ta'siri yoshlarni kitobdan uzoqlashtirmoqda. Shunday bo'lsa-da, kitobning ma'naviy va tarbiyaviy ahamiyati, uning yoshlarning dunyoqarashi, axloqiy qadriyatlari va intellektual salohiyatini shakllantirishdagi roli beqiyosdir. Maqolada yoshlar orasida kitob o'qish madaniyatini qayta tiklash, yangi yondashuvlar va usullarni joriy etish, shuningdek, kitobga bo'lgan qiziqishni oshirish uchun zamonaviy texnologiyalarni qo'llash muhokama qilindi. Kutubxonalar, ta'lim muassasalari, oila va ijtimoiy tarmoqlarning bu jarayonda tutgan o'rni alohida ta'kidlandi. Yoshlar uchun kitobni nafaqat bilim, balki ma'naviy o'sishning manbai sifatida taklif qilish, ularga o'qish orqali o'z ichki dunyosini boyitish imkonini yaratish juda muhimdir. Taklif etilgan yondashuvlar va innovatsion usullar, masalan, gamifikatsiya, audiokitoblar, kitob festivallari va ijtimoiy tarmoqlar orqali kitobxonlik madaniyatini rivojlantirish yoshlar orasida kitob o'qish odatini shakllantirishga yordam beradi. Shuningdek, yoshlarni kitob bilan tanishtirishda oilaning, ta'lim tizimining va jamiyatning o'rni katta.

Kitob – bu faqat bilim emas, balki insoniy qadriyatlarning manbai, va yoshlarni kitobga qiziqtirish, ularga o'qish orqali hayotga va dunyoga kengroq qarash imkonini berish jamiyatning oldidagi eng muhim vazifalardan biridir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Karimov I. A. (1995). O'zbekistonning istiqlol yillari: Adabiyot va ma'naviyat taraqqiyoti. Tashkent: "O'zbekiston" nashriyoti.
2. Abdullayev A. (2011). Yoshlar va kitobxonlik: Masalalar va yechimlar. Tashkent: Ma'rifat.

3. Ismoilov F. (2018). Kitob o'qish madaniyati va yoshlar tarbiyasi. Tashkent: O'qituvchi.
4. Muminov T. (2020). Kitob va yoshlar: Adabiyotning roli. Tashkent: Nizomiy nashriyoti.
5. Mirzaahmedov M. (2016). Adabiyot va ma'naviyat: Yoshlar uchun qo'llanma. Samarkand: SamDCHTI nashriyoti.
6. Qodirov B. (2022). Yoshlar va kitobxonlik madaniyatini rivojlantirish: O'zbekistondagi tajribalar. Tashkent: O'zbekistan yoshlar ittifoqi.
7. Shamsiyev D. (2019). Yoshlar madaniyati va adabiyot: O'qishning ahamiyati. Tashkent: Kitob dunyosi.
8. Akhmedov D. (2017). Zamonaviy yoshlar va kitob o'qish odatlari. Tashkent: Akademiya nashriyoti.

WPS Office